

یکی دو تا که نیستند؛ تعدادشان زیاد است. با قدم‌هایشان پیاده‌رو را متر می‌کنند یا روی پله و سکوهای مغازه‌ها نشسته‌اند. به ظاهر آدم‌های بیکاری به نظر می‌رسند، اما درواقع کارشان این است که داروهای غیرمجاز، کمیاب و حتی فاسد خود را به بیماران «قالب»

کنند. با چهره‌هایی آفتاب‌سوخته از صبح تا شب در پیاده‌روهای اطراف میدان عدالت (اعدام) راه می‌روند تا کاسب شوند. آن‌ها مشتری‌های خاص خود را دارند، اما در این بین مانند تیری در تاریکی از هیچ‌کدام از عابسان نمی‌گذرند؛ برایشان مرد، زن، پیرمرد و جوان فرقی ندارد؛ همین که به یک قدمی آن‌ها برسی، به‌آرامی و زیر لب می‌پرسند: «قرص، دارو، شربت؟»

پیاده‌رو آن قدر شلوغ است که انگار داری از میان یک دالان می‌گذری؛ دالانسی که همه چهارچشمی تو را می‌پایند. اینجا بازارسیاه داروی مشهود است؛ در سست مثل خیابان ناصرخسرو در تهران که آوازه آن به گوش همه رسیده و پر است از دلالان فروش دارو؛ با این تفاوت که به گفته برخی داروسازها، در بازار دلالان دارو در مشهد بیشتر داروهای غیرمجاز یا داروهای ترک اعتیاد و سقط جنین یافت می‌شود و این افراد در زمینه داروهای تخصصی و کمیاب چندان اطلاعی ندارند.

تیپ هیچ‌کدام مانند دیگری نیست اما فصل مشترک همه آن‌ها این است که نمی‌توان در نگاه اول به هیچ کدامشان اعتماد کرد؛ دالالی سلامت و داروهای غیرمجاز فصل مشترک دیگر است که هر مشتری را با دیده تردید و صر فا از سر اجبار به‌سوی آن‌ها جلب می‌کند. در این بازار خبری از اعتماد نیست؛ بازار سیاه است یعنی اگر دارو و قرص می‌خواهی باید چندبرابر قیمت واقعی هزینه کنی و به تاریخ و برچسب نیم‌بند روی این داروها هم از سر اجبار اعتماد کنی. فروشنده‌های اینجا یا همان دلال‌های دارو سعی می‌کنند به هر طریقی دارو را بفروشند؛ با چرب‌زبانی، توصیف خواص دارو، کمیابی و بهانه تحریم‌ها و حتی ارائه تخفیف برای فروش دارو.

- کارچاق‌کنی برای دلال‌ها!

در پیاده‌رو، روی موتور نشسته است. بیشتر به نظر می‌رسد مغازه‌داری باشد که از روی بیکاری در پیاده‌رو وقت می‌گذراند، اما در اصل برای دلالان مشتری‌جو می‌کند. چهره درهم‌کشیده و زمختی دارد. او می‌گوید: دارو چه می‌خواهی؟ به بهانه خرید وارد گفت‌وگو می‌شوم و از یک یک قرص کمیاب در داروخانه‌های سطح شهر نام می‌برم. با تلفن همراه خود که بازمانده نسل قدیمی تلفن‌های همراه است، شماره یکی از دلال‌ها را می‌گیرد و فقط یک جمله می‌گوید:

سریع یک که مشتری داری. کمی مکت می‌کند و بعد رو به من می‌گوید: فروشنده‌ای که الان می‌آید، اصل کاری بازار داروی اینجاست. اگر داروی کمیابی باشد، برایت پیدا می‌کند. همه مدل دارو توی دست و بالش پیدا می‌شود.

انتظارم به دقیقه نمی‌رسد که همان دلال دارو از آن سمت خیابان به طرف ما می‌آید. چهارشانه است. دگمه‌های بالای پیراهنش را باز گذاشته است و از همان فاصله دور، مشتری‌اش را برانداز می‌کند. بدون معطلی، نام دارو را می‌پرسد. «توروسک». انگار که تابه‌حال اسم این دارو را نشنیده باشد، می‌گوید: برای چه هست؟

– برای تنظیم فشار خون.

او ادامه می‌دهد: اینجا کسی این دارو را ندارد؛ برو از داروخانه خیابان وحدت بگیر. خواست هم باشد کسی از دلال‌های اینجا کلاهت را بر ندارد.

- شریت متادون با هر قیمتی!

دلال‌ها دو طرف پیاده‌رو ایستاده‌اند؛ گاهی جلو داروخانه کشیک می‌کشند و همان‌طور زیر چشمی حواسشان به این هست که زودتر از دلال‌های دیگر، مشتری را بقاپند. قربان، یکی از آن‌ها ست. جوان سی‌ساله‌ای با قد نسبتا بلند، پوست سبزه‌ای دارد و خراش بزرگی روی گونه صورتش خودنمایی می‌کند. سراغ شربت متادون را از او می‌گیرم.

– یک بسته شربت متادون دارم. پلمب است. ۲۵۰هزار تومان. ولی اول به من بگو چقدر می‌توانی هزینه کنی؟ پول نقد می‌دهی یا کارت می‌کارت می‌کنی؟

– ۵۰ تا ۱۰۰ هزار تومان می‌توانم هزینه کنم.

– کمی دیگر به مبلغ اضافه کن. یک شیشه به قیمت ۱۳۰ هزار تومان می‌دهم. اگر می‌خواهی ببین و بعد معامله کنیم، پشت سر من بیا.

- از مکمل و ویتامین تا آمپول سقط جنین

قربان چند قدم جلوتر از من در پیاده‌رو شلوغ شروع به حرکت می‌کند و هزار گاه به عقب برمی‌گردد تا مطمئن شود هنوز دنبالش هستم. کمی جلوتر با انگشت اشاره کنج پیاده‌رو و کنار درخت را نشانم می‌دهد تا آنجا منتظر بمانم. خودش هم وارد مغازه‌ای بیشتر شبیه یک گاراژ می‌شود؛ مغازه‌ای که تابلو و نام و نشانی ندارد، اما برای قربان حکم انبار دارو را دارد. خیلی طول نمی‌کشد که از داخل مغازه بیرون می‌آید. شیشه را داخل مشت استتار کرده، طوری که فقط کمی از در قمرزنگ بطری معلوم است. پیش از اینکه شیشه را به دستم بدهد، می‌پرسد: مأمور که می‌شود؟ به او اطمینان می‌دهم که شربت را برای مصرف یکی از نزدیکان می‌خواهم. شیشه‌ای به دستم می‌دهد که حاوی مایعی بی‌رنگ یعنی همان شربت متادون است، روی شیشه هیچ برچسب و حتی اثری از تاریخ انقضا وجود ندارد.

سوداگری جان حوالی میدان اعدام

روایتی از فعالیت آزادانه دلالان دارو در مشهد که سلامت شهروندان را هدف گرفته است

عکس: تادون‌های نام شهرت

این شربت هیچ تاریخ و برچسبی ندارد. چطور مطمئن باشم که اصل است؟ – حاضرم قسم بخورم که داروی سالم دست مشتری می‌دهم. من حرام‌خور نیستم. این شیشه، شربت متادون خالص است و تاریخ انقضا آن ۲۰۲۱ است، ولی بسته‌ای که ۲۵۰ هزار تومان است، برچسب و تاریخ دارد. باور کن من جنس ناخالص دست مشتری نمی‌دهم. تنها راه خلاصی از اینکه دارویی را از دلال نخری، این است که با او آن‌قدر چک و چانه بزنی تا معامله سر نگیرد. اما قربان سسمج‌تر از این حرف‌هاست. می‌گوید: اگر نمی‌توانی خیلی هزینه کنی، حتی شیشه ۴۰ هزار تومانی پلمب‌شده هم دارم.

– چند روز دیگر پول دستم می‌رسد؛ همین جا می‌توانم سراغت را بگیرم؟ – شماره‌ام را یادداشت کن. هر موقع پول جور شد، زنگ بز. صبح و شب فرقی نمی‌کند؛ فقط اینجا نمی‌توانم شربت را تحویل بدهم، چون خیلی شلوغ است. باید جای دیگری هماهنگ کنیم. هر داروی دیگری هم خواستی، دارم؛ از مکمل و ویتامین گرفته تا آمپول سقط جنین. قربان چند بار دیگر از من سؤال می‌کند تا مطمئن شود: جان من مأمور نیستی؟ قسم بخور بدانم مأمور نیستی. و حتی تا زمانی‌که از او دور می‌شوم، چشم از من بر نمی‌دارد.

- دلالی در روز تعطیل

دلالان، صبح و شب، روز تعطیل و غیر تعطیل نمی‌شناسند؛ همیشه هستند و جنشان هم جور است. صبح جمعه است و دوباره سری به این محل می‌زنیم. صبح ظهر است و هنوز ته‌مانده

دلال‌ها را خیلی راحت می‌توان پیدا کرد؛ آن‌ها در روز روشن و در حضور مغازه‌دارها، رهگذران و زائرانی که از این محل عبور می‌کنند، برای معامله چک و چانه می‌زنند، نمونه قرص و شربت را به مشتری نشان می‌دهند و جنس را در همان محل یا جای دیگری از شهر تحویل می‌دهند. طبیعی است که در چنین شرایطی این سؤال پیش می‌آید که پلیس چه اقداماتی برای برچیدن بساط این افراد که از آب گل‌آلود ماهی می‌گیرند، انجام می‌دهد.

در این باره رئیس پلیس قاچاق‌کالا و ارز خراسان‌رضوی به شهرآرآ می‌گوید: آمار مربوط به دستگیری در این موارد محرمانه است و نمی‌توانیم آن را ارائه دهیم. اما در مجموع طی سال جاری، آمار دستگیری دلال‌ها و کشفیات محموله‌های آن‌ها توسط پلیس در استان نسبت به سال گذشته بیشتر شده است. سرهنگ علیرضا آیین، درباره برخورد با دلالانی که اقدام به فروش دارو به‌صورت

۳۲۰هزار تومان می‌دهند. اگر نمی‌توانی این قدر هزینه کنی، تخفیف هم می‌دهم. ۲۲۰هزار تومان برادر. خاطرت هم جمع باشد؛ جنس خوب دست می‌دهم.

- «گل» هم دارم

جواد سعی می‌کند بهانه‌ای دست ما ندهد تا همین‌جا جنس را رد و پولش را نقد کند. به او می‌گویم در هتل اقامت داریم و امکان این را نداریم که فعلا داروی بدنسازی را از او بخریم، اما او حتی حاضر است بسته‌ها را با دست خودش به اتاق هتل برساند. البته پیشنهاد جواد دور از ذهن نیست؛ زیرا او هر روز در روز روشن هزارویک جور قرص، شربت و داروی غیرمجاز را ردوبدل می‌کند و آب هم از آب تکان نمی‌خورد. در آخر به این بهانه که فرد برای خرید برمی‌گردیم، چند قدمی از او دور می‌شویم، اما جواد دوباره به سراغ ما می‌آید و پیشنهاد دیگری هم می‌دهد. می‌گوید که در بساطش «گل» هم پیدا می‌شود و اگر خواستیم به او خبر بدهیم.

- معضل همیشگی حضور دلال‌ها

مطمئنم مسئولان داروخانه میدان پنجره‌ا، دل‌پری از غوغای دلالان در یک‌قدمی محل کشیشان دارند. فضای ورودی داروخانه بسیار کوچک و تعداد بیماران زیاد است؛ به‌قدری که متصدیان داروخانه وقتی برای سر خاراندن هم ندارند. دقایقی منتظر می‌مانم تا کمی داروخانه خلوت شود، اما بی‌فایده است. دستیار داروخانه

که تمایلی به انتشار نامش ندارد، می‌گوید: این داروخانه ۲۰سالگی می‌شود که اینجاست. من هم ۱۰سال سابقه کار در دارو داروخانه را دارم، اما

افزایش آمار دستگیری دلالان دارو

حضور دارند، پادو یا شاگرد هستند و نفرات اصلی، افراد دیگری هستند. از آنجا که در موضوع مبارزه با قاچاق، هدف پلیس، پیدا کردن سرشاخه‌های این باند‌هاست، به‌طور نامحسوس کار را پیش می‌بریم. برای نمونه پلیس پس‌از انجام کارهای اطلاعاتی، طی دو هفته گذشته در خیابان چمن محموله بزرگی از این اجناس را کشف کرد، افراد مرتبط با این موضوع دستگیر و زندانی شدند و این محموله به معاونت غذا و دارو تحویل داده شد.

آیین اظهار می‌کند: تابه‌حال محموله‌هایی که کشف شده، بیشتر مربوط به داروهای غیرمجاز مانند متادون و آمپول سقط جنین بوده است. مردم باید آگاه باشند که کالاهای سلامت‌محور آرایشی، بهداشتی، دارویی، مکمل‌های تغذیه‌ای و ملزومات پزشکی با سلامت افراد سروکار دارند. اگر دارویی ارزان‌تر از قیمت واقعی‌اش است، باید در اصالت آن شک کنند. وی تصریح می‌کند: از مردم می‌خواهیم از

دست‌فروشی می‌کنند و برخی دیگر اموال مسروقه را می‌فروشند. او ادامه می‌دهد: از هر کسی که از این پیاده‌رو عبور می‌کند، می‌پرسند قرص و داروی آزاد نمی‌خواهد؟ به این نگاه نمی‌کنند که این فرد زن یا مرد است. من ۳۰سال است که اینجا مغازه دارم؛ باورناتمی می‌شود تابه‌حال خانواده‌ام به مغازه من نیامده‌اند، به این دلیل که نمی‌خواهم برای آن‌ها مزاحمتی ایجاد شود؟ این موضوع را هم کنار بگذاریم، اینجا یکی از راه‌های اصلی به حرم مطهر رضوی است و به‌نوعی این محل آبروی مشهد هم هست، اما انگار برای مسئولان مهم نیست. حتی اگر به پلیس زنگ بزنیم، گشت می‌آید، چند دقیقه‌ای اینجا می‌ایستد و می‌رود. حسن می‌گوید: یک بار پلیس تمام دلالان را دستگیر کرد. همین‌جا به آن‌ها دستبند زدند و فیلم برداری هم کردند، اما فردای آن روز همه دلالان دوباره اینجا بودند؛ حتی یکی از آن‌ها یک شب هم در پاسگاه نمانده بود! نظر کسبه محل این است که یک کانکس اینجا راه‌اندازی شود و همیشه پلیس در آن حضور داشته باشد. در آن صورت و با حضور پلیس، دلالان دیگر نمی‌توانند کار کنند.

این دلالان درست رویه‌روی کلانتری مصلی هر روز جنس‌های غیرمجازشان را معامله می‌کنند. کاسبان میدان عدالت از زمانی‌که یادشان می‌آید هر روز سایه شوم دلالان را بر پیاده‌رو و خیابان‌های این اطراف دیده‌اند. اوقاتشان تلخ است از اینکه در یک یا چندقدمی مغازه‌هایشان همه‌جور جنس غیرمجاز خرید و فروش می‌شود و کاری از دست آن‌ها بر نمی‌آید. از این گذشته، هر روز از سدمعبری که دلالان در پیاده‌رو ایجاد می‌کنند، کلافه می‌شوند. گاهی با آن‌ها دعوی لفظی می‌کنند، اما این کار درست مانند آب در هاون کوبیدن بی‌فایده است؛ به این دلیل که انگار که تعداد دلالان مانند قارچ رشد می‌کند. انگار که معضل فعالیت دلالان به دردی بی‌درمان تبدیل شده است.

- کاهش سود داروخانه‌ها؛ زمینه همکاری با دلالان

علی‌رغم اینکه بازار دلالان دارو در مشهد چندان تخصصی نیست و بیشتر قرص، شربت و محصولات غیرمجاز در انبارشان پیدا می‌شود، گهگاه داروهای کمیاب و خاصی هم دراختیار دارند و به چندبرابر قیمت اصلی دراختیار بیماران درمانده‌ای که راهی جز بازار دلالان برایشان نمانده است، قرار می‌دهند.

برای بررسی بیشتر این معضل به‌سراغ یکی از داروسازان مشهدی می‌رویم که بنا به ملاقاتی مایل نیست نامی از او در گزارش ما قید شود. او درباره معضل فعالیت دلالان در بازار دارو و ارتباطی که بعضی از آن‌ها با داروسازها دارند، می‌گوید: در هر صنفی ممکن است که برخی افراد تخلف کنند. از آنجا که سال به سال اقتصاد داروخانه‌ها ضعیف می‌شود، گردش مالی آن‌ها پایین می‌آید و از طرف دیگر حاشیه سود در حال کاهش است. به‌طور نمونه در هامبورگ آلمان، حاشیه سود محصولات دارویی بین ۵۰ تا ۱۵۰ درصد است، درحالی‌که حاشیه سود برای داروخانه‌ها در کشور ما، ۸ درصد است و باید داروساز از این مبلغ پول کار کتان، بیمه، اجاره داروخانه و سایر هزینه‌ها را بپردازد.

او ادامه می‌دهد: مشکل بعدی تحریم‌هاست. برخی داروها به‌صورت رسمی نمی‌تواند وارد کشور شود، اما بعضی پزشکان اصرار دارند از آن نوع داروها برای بیماران تجویز کنند. به‌عنوان مثال چندی پیش بیماری داشتیم که پزشک برای او شربت تجویز کرده بود که ۱۵سال است تولید نمی‌شود و نمونه‌های موجود این شربت در بازار نیز همه تقلبی است. متأسفانه همه این مشکلات، زمینه همکاری تعداد اندکی از کادر داروخانه‌ها با دلالان را فراهم می‌کند.

- خرید و فروش برچسب‌های تقلبی

او ادامه می‌دهد: به نظر می‌رسد راهکار حل این مشکل، افزایش سود داروخانه‌هاست؛ ضمن اینکه مردم نباید داروها را از جایی تهیه کنند که هیچ اطمینانی به سلامت آن نیست. او با ذکر مثالی در این باره می‌گوید: برای نمونه، افراد دانشی در این‌باره می‌گویند که اگر دارای برچسب اطمینان باشد، نباید از باشگاه‌ها یا مراکز دیگر خریداری کنند؛ چون برچسب تقلبی نیز در بازار وجود دارد و این برچسب‌ها خرید و فروش می‌شود.

وی با بیان اینکه به‌طور معمول متادون در داروخانه‌ها توزیع نمی‌شود، اضافه می‌کند: متادون فقط دراختیار مراکز ترک اعتیاد و برخی داروخانه‌های قدیمی قرار داده می‌شود که آن هم سهمیه مشخصی دارد، اما در بازار دلالان، شربت متادون به‌راحتی یافت می‌شود. برای اطلاع از موضع معاونت غذا و دارو مشهد در مورد فعالیت دلال‌ها، قصد داشتیم با معاونت غذا و داروی دانشگاه علوم پزشکی مشهد نیز گفت‌وگو کنیم، بنابراین محور سؤالات را برای این معاونت ارسال کردیم. در نتیجه این مذاکرات اعلام شد در معاونت یادشده شکایت دارویی با محوریت فعالیت دلال‌ها ثبت نشده است. در ادامه نیز برای دریافت پاسخ‌های تکمیلی با مدیر نظارت بر امور دارو و مواد مخدر معاونت غذا و دارو دانشگاه علوم پزشکی مشهد تماس گرفتیم اما موفق به گفت‌وگو با علی روح‌بخش نشدیم. ●

روزنامه شهرامید ورزش‌دگی

شماره ۱۳۸۸ شماره ۱۸۱۸۱۸ شماره ۱۳۳۳

SHAHARANNEWS.IR

روزنامه شهرامید ورزش‌دگی

شماره ۱۳۸۸ شماره ۱۸۱۸۱۸ شماره ۱۳۳۳

SHAHARANNEWS.IR

روزنامه شهرامید ورزش‌دگی

شماره ۱۳۸۸ شماره ۱۸۱۸۱۸ شماره ۱۳۳۳

SHAHARANNEWS.IR

روزنامه شهرامید ورزش‌دگی

شماره ۱۳۸۸ شماره ۱۸۱۸۱۸ شماره ۱۳۳۳

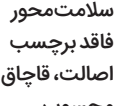
SHAHARANNEWS.IR

روزنامه شهرامید ورزش‌دگی

شماره ۱۳۸۸ شماره ۱۸۱۸۱۸ شماره ۱۳۳۳

SHAHARANNEWS.IR

روزنامه شهرامید ورزش‌دگی

شماره ۱۳۸۸ شماره ۱۸۱۸۱۸ شماره ۱۳۳۳

SHAHARANNEWS.IR